

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU AÇIKLAMASI

Türkiye Barolar Birliğinin «Genel tutum»u üzerinde durulmak zamanı gelmiştir. Her biri dört senelik iki dönemle Birliğimiz sekizinci yılını doldurmak üzeredir. İlk dönem kuruluş çabaları ile geçmiş, ikinci dönemde Birliğin «Kamu Kurumu» niteliğinde «fikircce baskı gurubu» görünümü yoğunlaşmıştır.

İkinci dönemde, bu nedenle TBB'ne yönelik yermelerde de aynı oranda yoğunlaşma saptanmıştır. Yermelerin kökeni araştırılırken, kişisel ve çıkarıcı tutkular bırakılarak, üst düzeyde kalabilmek gereklidir.

Nasıl, «Marksist demokrasi anlayışı»nda birbirinden farklı biçimler izlenmekte ise Batının çoğulcu-özgürlükçü demokrasi anlayışında farklılıklar görülür. Ayrıca demokrasilerde bir de gelişme süreci vardır. O halde biz demokrasinin hangi anlayışını benimsemiş durumdayız ve demokratik gelişmenin neresindeyiz? TBB'nin demokratik düzen içinde yeri neresidir? Ancak bu soruların yanıtlanması ile TBB'ne yöneltilen yermelerin haklılığını veya haksızlığını saptayabiliriz.

Ayrıntıları bırakırsak çoğulcu-özgürlükçü demokrasilerde, birbirine karşıt iki anlayışa rastlanır. Bunları şöylece isimlendirebiliriz: «Oya indirgeli Demokrasi anlayışı», «Sürekli-katımlı Demokrasi anlayışı».

Bu iki anlayıştan hangisi benimsenirse TBB'nin tutumuna ilişkin «değer kanısı» onunla bağlantılı olacaktır.

1) Oya indirgeli Demokrasi anlayışı : Bu anlayışa, diğerinden daha evvel rastlanmıştır. «Rousseau, her türlü menfaatin temsilini, genel iradeye zarar verecek özel iradelerin belirtisi olarak görmüştür. Fransız devriminde çıkarılan 1791 tarihli Le chapelier kanunu, Rousseau'nun demokrasi anlayışından esinlenerek, Devletle birey arasında yer alan bütün (arq kuruluşlar) ortadan kaldırmıştı» (Özbudun).

Görüldüğü üzere bu anlayış içinde ara kuruluşlar gereksiz, hatta milli iradeye zararlıdır. Halk, oyları ile yönetimi seçer. Buna, Halkın halk tarafından yönetimi (= Halk iktidarı) demez. Bu anlayış içinde «Demokrasiyi tanımlamak için (Halk tarafından yönetim) yerine, sadece (Halk tarafından kabul edilen yönetim) demek daha doğru olur» (Kapani). Bu tür demokrasi anlayışı ile —bir bakıma— Marksist anlayışlı Demokrasi arasında fark yoktur. Her ikisinde «Halksız demokrasi»lerdir.

Politika alanının dar tutulmasını, tekelleştirilmesini daha uygun bulan siyasal akımlara her memlekette rastlanır. Bu akım «kamu niteliğindeki meslek kuruluşları»ni gereksiz sayar, onları siyaset yapmakla suçlar.

Bu anlayış amacına uygun düşecek önlemlere başvuracaktır. «Lüks Anayasa» (= Demokrasinin fazlasının zararlı olduğu) deyiminin altında yatan bu anlayıştır. Meslek kuruluşları, «Politikadan arındırmak» bahanesi ile etki dışı bırakılacak, loncalştırılacak, özgürlükler kısıtlanacaktır. Çünkü «Hükümet icraatı» ve kararları için halkın siyasal etkenliğinin en dar ölçüde tutulmasında yarar vardır. Memleket başka türlü yönetilemez (!).

2) Sürekli katımlı Demokrasi anlayışı : Bu anlayış, daha gelişmiş demokrasi anlayışıdır, oya indirgeli anlayışın sakıncalarını gidermek luzumundan doğmuştur. «Gerçek anlamı ile demokrasi ancak halkın çeşitli yollardan ve mümkün olan en geniş ölçüde politika sürecine katılması ile varlık kazanır... Alınacak yasal tedbirlerle, kurumsal düzenlemelerle katılma yollarını genişletmek gerekir» (Kapani).

Bu anlayışın uygulanması şöylece ifade olunmaktadır: «Yaygınlık kazanmak için demokrasi, toplum yaşamının her katında ve kesiminde geçerli olmalıdır ve halkın yönetime yetkisi

ve olanağı kurumsal düzenlemelerle, sürekli genişletilmelidir». «Halen yetersiz olan yöneti- me siyasal katılma yolları ne kadar genişlerse, demokrasi de o ölçüde yerleşme ve kökleşme olanaklarına kavuşmuş olacaktır» (Kapani).

Baskı gurupları ile yürütmenin ilgisi bir çok memleketlerde olağan hale gelmiştir. Bu konuda özellikle İngiltere örnek sayılabilir. Bütün kanun tasarıları, hatta önemli kararlar uzun komisyon çalışmalarından sonra yürütmenin malı olur. Komisyonlarda ağırlık daima meslek kuruluşla- rındadır. Bu nedenle Hükümete «komisyonlar hükümeti adı takılmıştır» (Meynand).

3) TBB.nin eğilimi : TBB. çabalarının konularına göz atılsın: TBB. özgürlüklerin, özellikle düşünce özgürlüğünün kısıtlı tutulmasına karşıdır. Olağan dışı yargı kuruluşlarını önleme çaba- sındadır. Hukukun üstünlüğüne inanılmasını sağlamak ister, yargı kararlarının uygulanmasını sağlamakta ısrarlıdır. Antidemokratik kanun hükümlerinin kaldırılmasını istemektedir.

O halde bu niteliği ile TBB. hangi Demokrasi anlayışına uygun düşer: «Halk kitlelerinin siyasal katılmadaki rolünü asgari düzeyde tutmak isteyen... tez, özünde tutucu bir görüştür. Buna karşılık halkın —çeşitli sosyal gurupların— yönetimde etkinlik kazanmalarını ve söz sa- hibi olmalarını öngören katılımcı Demokrasi ise ilerici, radikal bir görüş olarak nitelendirilebi- lir.

O halde TBB. «sürekli-katılımcı Demokrasi» anlayışını gerçekleştirmek isteyen akımı des- teklemekte ve bunu kendi varlığının baş koşulu saymaktadır.

İkinci anlayış içinde yerini bulmuş olan TBB. bu açıdan görevini nasıl gerçekleştirecektir? Baskı gurubu olarak kamu oyunun oluşmasına katkıda bulunmakla.

4) Baskı gurubu kavramı : Özgürlükcü-çoğulcu demokrasilerde «baskı gurupları» —ya- zılı metinlerde ismen gösterilmemiş olsalar bile— birer Anayasal müessese olarak kendileri- ni kabul ettirmişlerdir.

«Bugün bir çok memleketlerde başlıca gayeleri temel hak ve hürriyetleri korumak olan Birlikler vardır. Uyanık vatandaşların meydana getirdiği bu topluluklar, şuurlu ve sistemli çalışma- ları ile (Hürriyetin bekçiliği) görevini yerine getirmekte ve bazan son derece etkili bir Baskı Gurubu hüviyetini kazanabilmektedir», «Baskı guruplarının modern devlet idaresinde hiç de küçümsenmeyecek bir rol oynadıklarına şüphesizdir» (Kapani).

Demokrasiyi «sürekli katılımcı anlayış» içinde benimsemiş ülkelerde Baskı guruplarının meşruluğu, kesinlikle kabul edilmektedir (Aybay). Bu tür demokrasilerde onları etkisiz değil, daha fazla etkili kılabilmek çareleri aranmaktadır. Memleketimizde de bir siyasal akım bu an- layış içindedir. O halde, hiç bir organik bağ kurmaksızın, TBB. bu anlayışı benimsemiş olanla- rın fikirce yanında yer alacaktır.

Kamu niteliğindeki Baskı Gurupları özerklik (= kendi kendini yönetim = özyönetim) içinde olurlarsa görevlerini yerine getirebilirler. (Abadan, N). Yürütmenin emri veya tehdidi al- tında Baskı gurubu güçsüz kalır. Memleketimizde «sürekli-katılımlı Demokrasi anlayışını» benimsemiş olan akım kendisinin genel Demokrasi anlayışına da uygun olarak TBB. ve Türk Barolarına özyönetimi tanıyacağını «resmen» bildirmiştir. Bu husus kayda geçmiştir. Bekle- yiş içindeyiz.

Yönetim Kurulumuzun 28.5.1977 tarih ve 480/1-d sayılı kararı uyarınca Sayın Meslekdaş- larımızın bilgilerine ve kamu oyuna saygı ile arz ederiz.

TBB. Yönetim Kurulu
adına
Başkan
Avukat Faruk EREM